

Archeo-rapport 203

Het archeologisch vooronderzoek aan de Stijn Streuvelslaan- Tongersesteenweg te Hoeselt

Vanessa Vander Ginst & Maarten Smeets

Kessel-Lo, 2014
Studiebureau Archeologie bvba

Archeo-rapport 203

Het archeologisch vooronderzoek aan de Stijn Streuvelslaan- Tongersesteenweg te Hoeselt

Vanessa Vander Ginst & Maarten Smeets

**Kessel-Lo, 2014
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeo-rapport 203
Het archeologisch vooronderzoek aan de Stijn Streuvelslaan-Tongersesteenweg te Hoeselt

Opdrachtgever:	Gemeente Hoeselt
Projectleiding:	Maarten Smeets
Leidinggevend archeoloog:	Vanessa Vander Ginst
Auteurs:	Vanessa Vander Ginst Maarten Smeets
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2014/12.825/4

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2014, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve fiche

Administratieve gegevens

Opdrachtgever	Gemeente Hoeselt Dorpsstraat 17 3730 Hoeselt
Uitvoerder	Studiebureau archeologie bvba
Vergunningshouder	Vanessa Vander Ginst
Beheer en plaats opgravingsgegevens	Deze gegevens werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Beheer en plaats vondsten en stalen	De vondsten en stalen werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Projectcode	2013/526
Vindplaatsnaam	Hoeselt, Stijn Streuvelslaan-Tongersesteenweg
Locatie	Limburg, Hoeselt, Stijn Streuvelslaan-Tongersesteenweg
Kadasternummers	Afdeling 1; Sectie F; perceelsnummers 446 A, 447 A, 448 A, 449 A, 450 A.
Lambertcoördinaat 1	228404.12; 1700626.26; 81.40
Lambertcoördinaat 2	228359.62; 170707.08; 81.46
Lambertcoördinaat 3	228316.25; 170682.96; 83.36
Lambertcoördinaat 4	228369.13; 170587.49; 82.79
Kadasterplan	Zie fig. 1.2
Topografisch plan	Zie fig. 1.1
Begindatum	16/12/2013
Einddatum	16/12/2013

Onderzoeksopdracht

Verwijzing Bijzondere voorwaarden	Zie bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Hoeselt, Stijn Streuvelslaan-Tongersesteenweg
Archeologische verwachtingen	In de onmiddellijke omgeving van het projectgebied zijn verschillende Romeinse vindplaatsen bekend (CAI 700537, CAI 700550, CAI 700818, CAI 152527, CAI 152273)
Wetenschappelijke vraagstellingen	<ul style="list-style-type: none">- zijn er sporen aanwezig?- zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?- hoe is de bewaringstoestand van de sporen?- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
Aard van de bedreiging	Op het terrein van ca. 0,6 ha wordt een

	bufferbekken gerealiseerd.
Randvoorwaarden	Zie bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Stijn Streuvelslaan-Tongersesteenweg

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Algemene inleiding en situering van het project	p. 3
1.1 Inleiding	p. 3
1.2 Beschrijving van de vindplaats	p. 3
1.3 Fysiografie	p. 5
1.3.1 Lokale topografie en hydrografie	p. 5
1.3.2 Geologische opbouw	p. 6
1.3.3 Bodemeenheden rond de site en hun eigenschappen	p. 9
1.4 Archeologische voorkennis	p. 9
1.5 Onderzoeksopdracht	p. 12
Hoofdstuk 2 Werkwijze en opgravingsstrategie	p. 13
Hoofdstuk 3 Resultaten van het sporenbestand	p. 15
3.1 Stratigrafie en profielen	p. 15
3.2 Bespreking van de sporen	p. 17
Hoofdstuk 4 Besluit	p. 19
Bibliografie	p. 21
Bijlagen	p. 23
Bijlage 1: Vondsteninventaris	p. 25
Bijlage 2: Fotoinventaris	p. 27
Bijlage 3: Profielbeschrijving	p. 29

Hoofdstuk 1 Algemene inleiding en situering van het project

1.1 Inleiding

Naar aanleiding van de aanleg van een bufferbekken aan de Stijn Streuvelslaan-Tongersesteenweg te Hoeselt werd door Onroerend Erfgoed een archeologisch vooronderzoek in de vorm van dubbele proefsleuven opgelegd (2013/ 526).

Het onderzoek werd door de gemeente Hoeselt aan Studiebureau Archeologie bvba toevertrouwd. Het terreinwerk werd uitgevoerd op 16 december 2013.

1.2 Beschrijving van de vindplaats

Het projectgebied beslaat ca. 0,6 ha en is omsloten door de Stijn Streuvelslaan in het noorden en de Tongersesteenweg in het zuiden. Ten oosten van het projectgebied ligt een boomgaard, ten westen ervan akkers (fig. 1.1 en fig. 1.2).

Binnen de archeoregio's (fig. 1.3) is het projectgebied gesitueerd in de zandleemstreek.

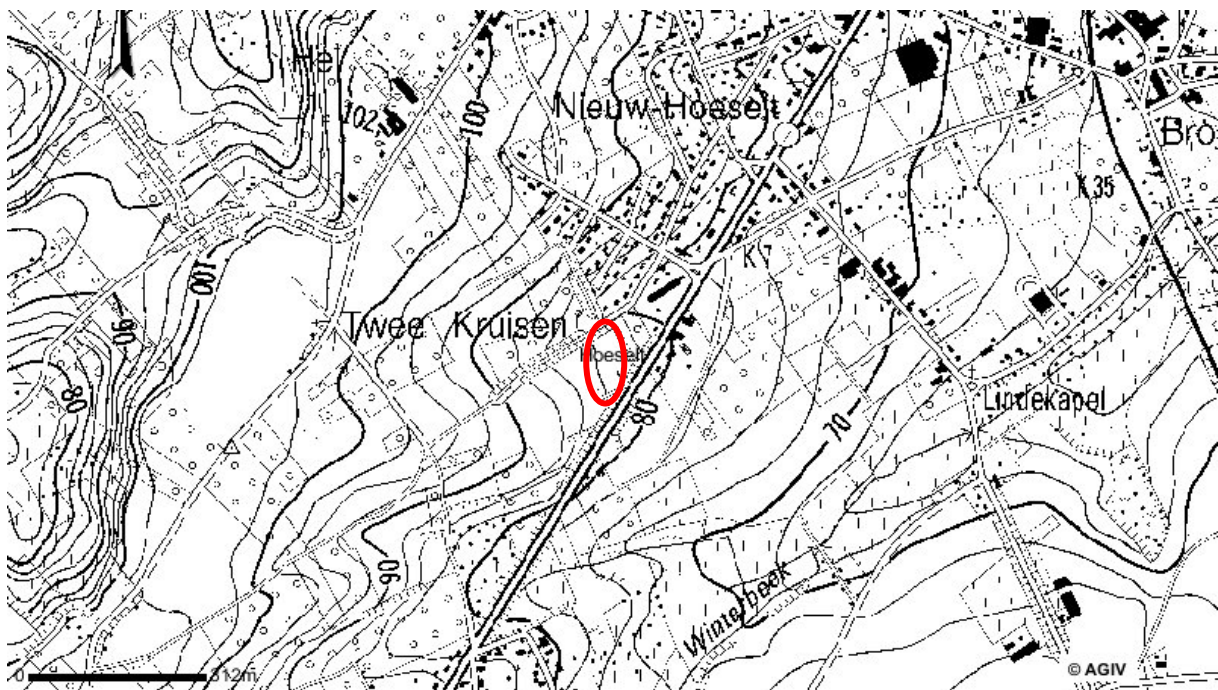

Fig. 1.1: Topgrafische kaart met aanduiding van het projectgebied¹.

¹www.agiv.be

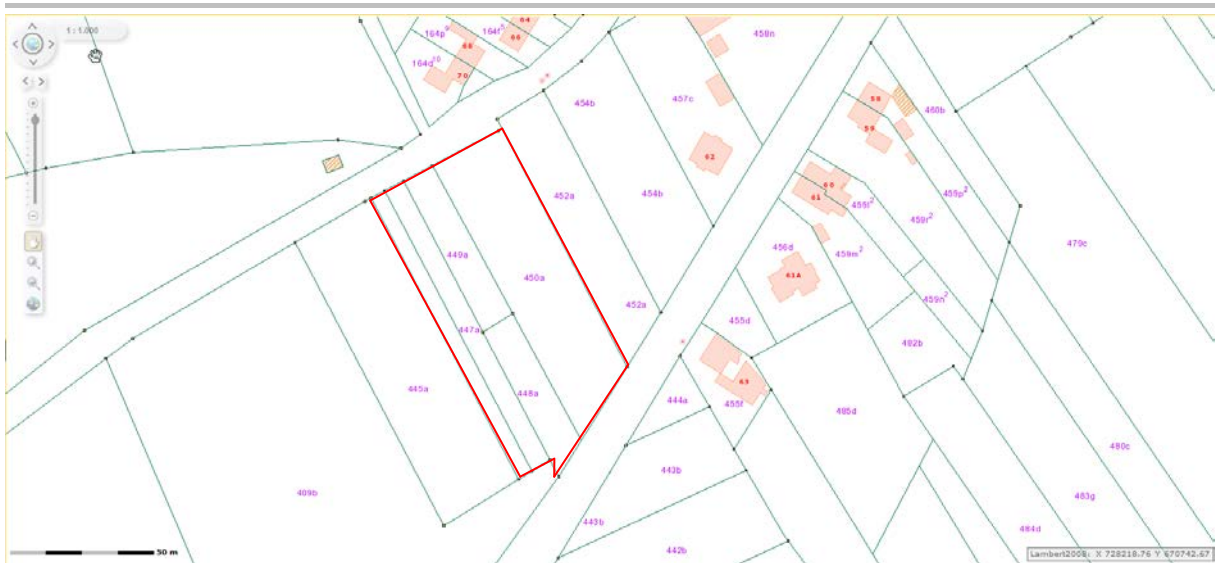

Fig. 1.2: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied².

Lambertcoördinaat 1	228404.12; 1700626.26; 81.40
Lambertcoördinaat 2	228359.62; 170707.08; 81.46
Lambertcoördinaat 3	228316.25; 170682.96; 83.36
Lambertcoördinaat 4	228369.13; 170587.49; 82.79

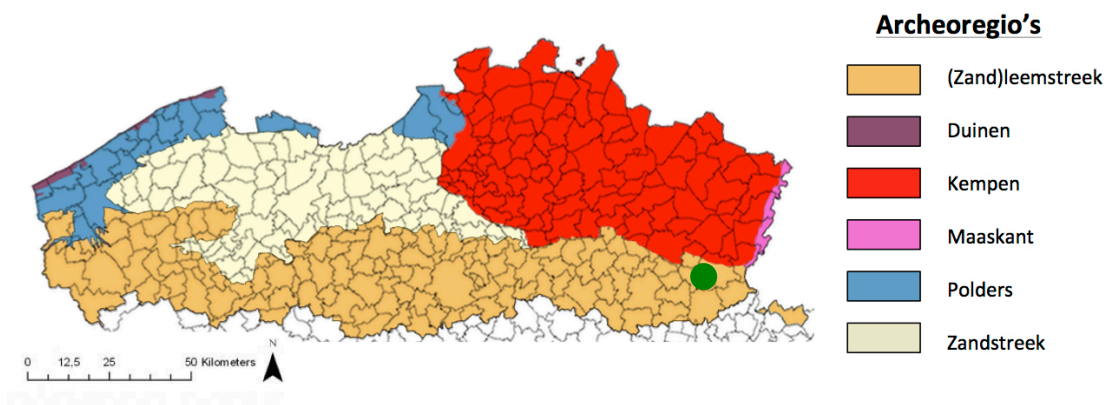

Fig. 1.3: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's³.

² www.minfin.fgov.be

³ <https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

1.3 Fysiografie

1.3.1 Lokale topografie en hydrografie

Het onderzoeksgebied ligt op een hoogte tussen 74 en 82m TAW. Het oppervlak helt af naar het zuid(oosten) (fig. 1.4). De afwatering gebeurt via de Winterbeek ten zuidoosten van het projectgebied (fig. 1.5). Deze behoort tot het Demerbekken.

Fig. 1.4: Lengteprofiel van het oppervlak en de helling in het projectgebied⁴.

⁴ Projectie via Google Earth.

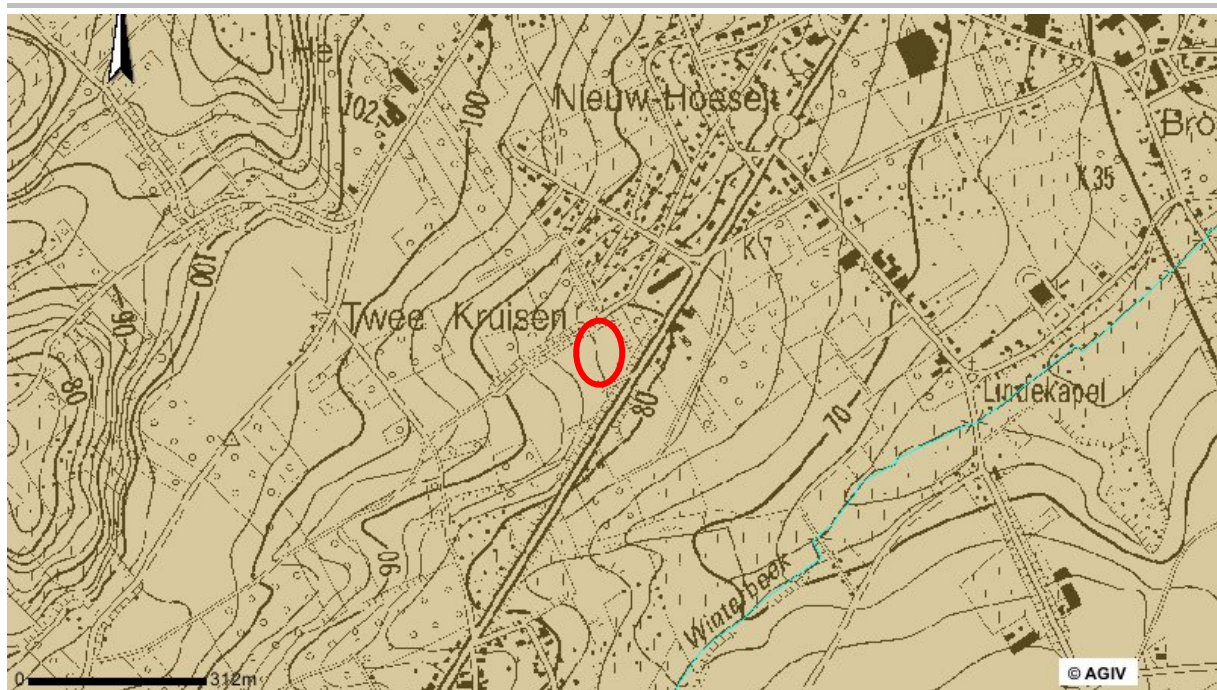

Fig. 1.5: Topografie en hydrografie rond het aangeduide onderzoeksgebied⁵.

1.3.2 Geologische opbouw

Onder het projectgebied bevinden zich sedimenten die behoren tot de formatie van Borgloon, een onderdeel van de groep van Tongeren (fig. 1.6). Deze formatie dateert uit het vroeg oligoceen (fig. 1.7)⁶. De zone met de formatie van Borgloon is een redelijk smalle noordoost-zuidwestgerichte strook tussen de formatie van Bilzen ten noorden ervan en de formatie van Sint-Huiberts-Hern ten zuiden ervan.

De formaties van de Tongeren Groep bestaan uit een continentale sequentie (formatie van Borgloon) en een mariene sequentie (formatie van Sint-Huibrechts-Hern). De continentale afzettingen van de formatie van Borgloon zijn van oligocene ouderdom terwijl de formatie van Sint-Huibrechts-Hern in het laat-eoceen is afgezet.

De formatie van Borgloon bestaat uit het lid van Henis en het lid van Alden Biesen. Het lid van Alden Biesen bestaat uit mergel en een geelachtig matig tot grofkorrelig zand met brakwaterschelpen.

Het lid van Henis is een lagunaire afzetting die zeer heterogeen van aard kan zijn maar hoofdzakelijk bestaat uit groene klei met zwarte ligniethoudende horizonten. Plaatselijk kan deze afzetting zeer rijk zijn aan schelpenfragmenten.

De formatie van Sint-Huibrechts-Hern, die ten zuiden van het projectgebied gekarteerd werd, is een zeer fijne groengrijze zand, glauconiethoudend, glimmerrijk met een wisselend kleigehalte. Deze formatie bestaat uit twee leden, namelijk het lid van Neerrepen; een los fijn, groenig zand met veel glimmers waar meestal een fijne gelaagdheid in waar te nemen valt en het lid van Grimmertingen; een kleverig zeer fijn groenig glauconiet- en glimmerhoudend zand dat naar onder toe veel kleirijker is.

⁵www.agiv.be

⁶Buffel e.a. 2001: 27-29.

Het archeologisch vooronderzoek aan de Stijn Streuvelslaan-Tongersesteenweg te Hoeselt

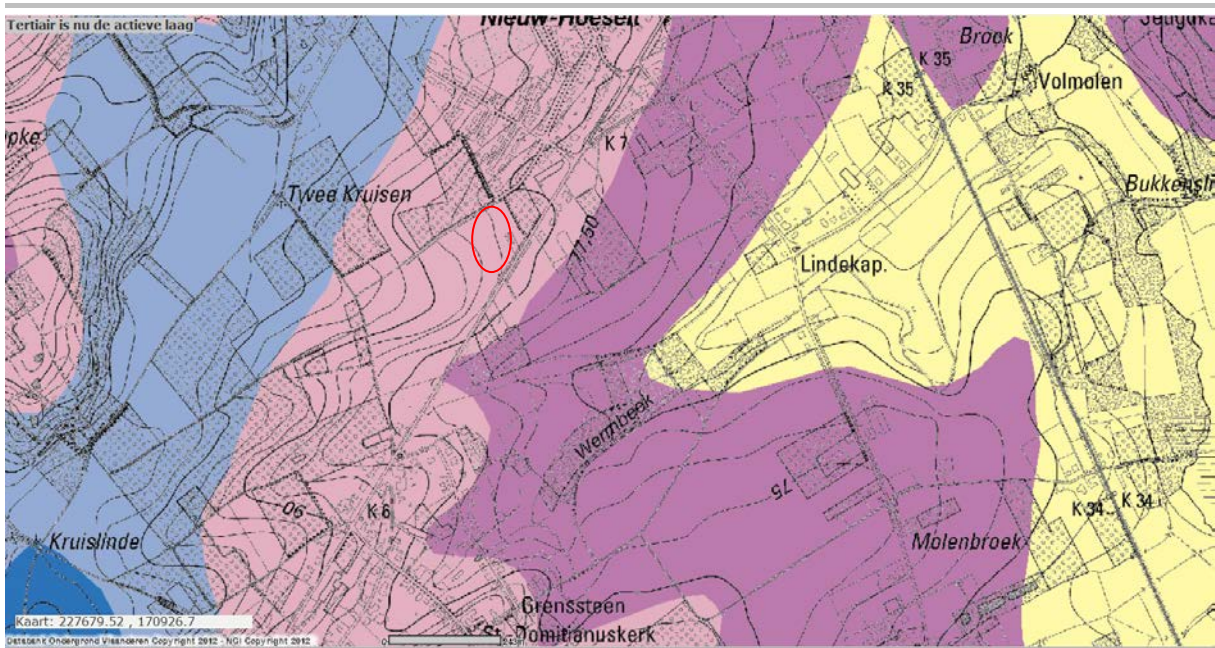

Fig. 1.6: Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied⁷.

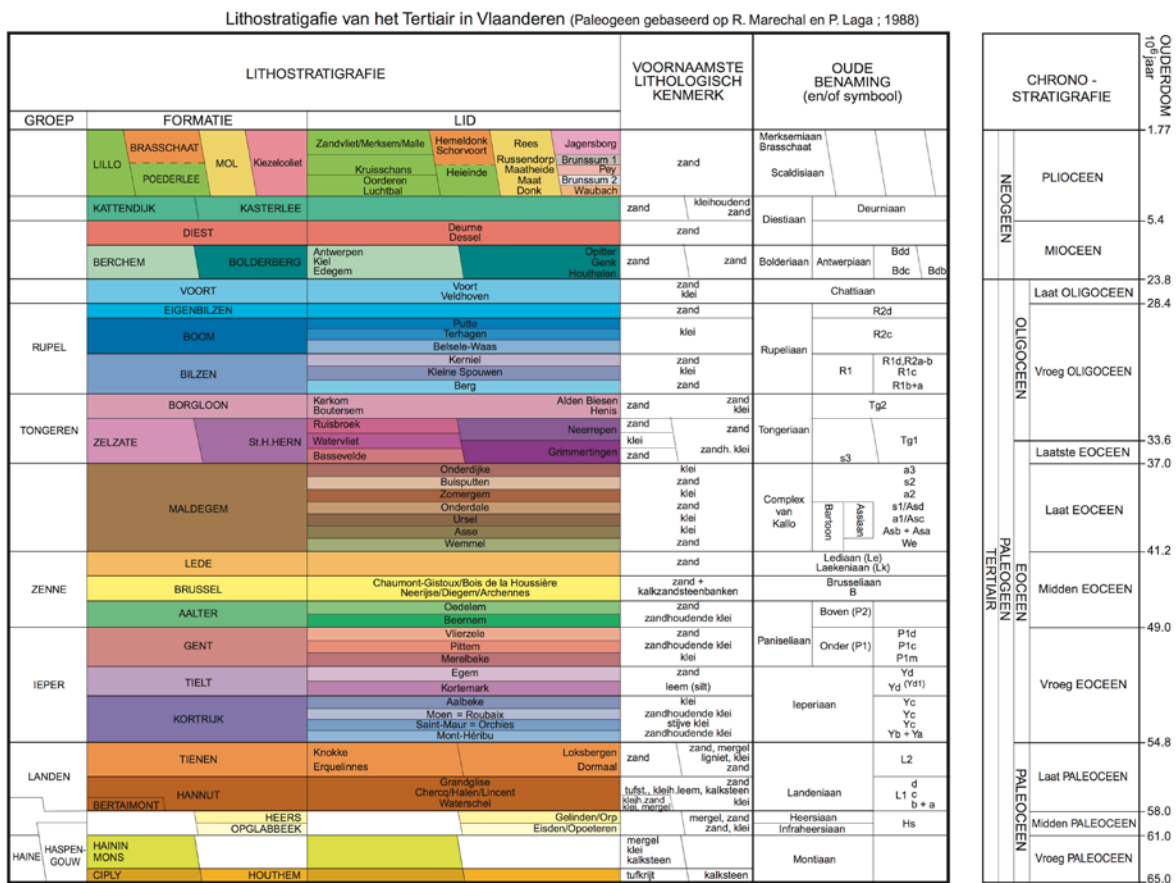
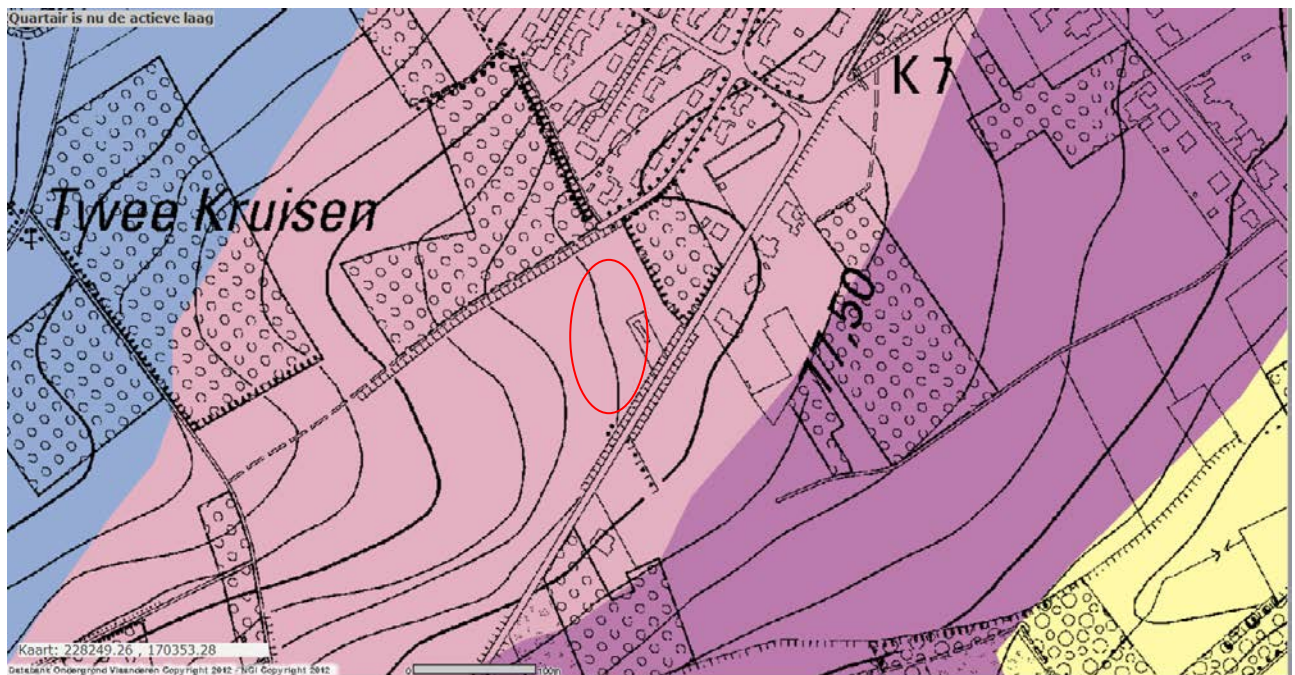

Fig. 1.7: Litho- en chronostratigrafie van het Tertiair in Vlaanderen⁸.

⁷ www.dov.vlaanderen.be

⁸ www.dov.vlaanderen.be

De quartaire ondergrond (fig. 1.8) onder het projectgebied kenmerkt zich door eolische afzettingen en /of hellingsafzettingen.

Legende⁹:

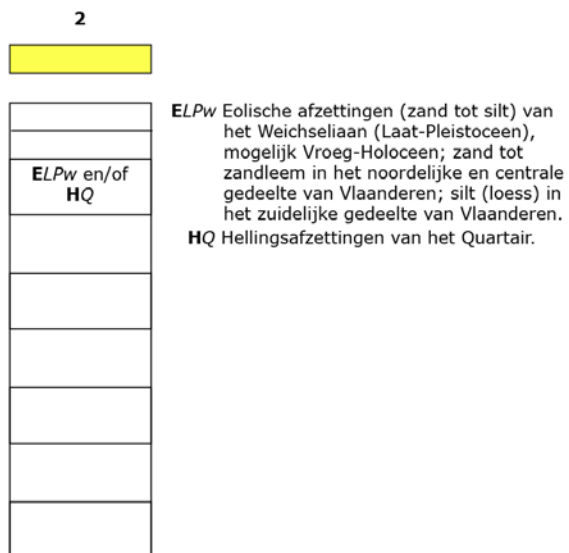

Fig. 1.8: Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied¹⁰.

⁹Bogemans 2005: 1.

¹⁰www.dov.vlaanderen.be

1.3.3 Bodemeenheden rond de site en hun eigenschappen

Het projectgebied ligt in een zone gekenmerkt door Aba1-bodems, droge leembodems met textuur B horizont (fig. 1.9). In de omgeving komt ook Abp voor, een droge leembodem zonder profiel.

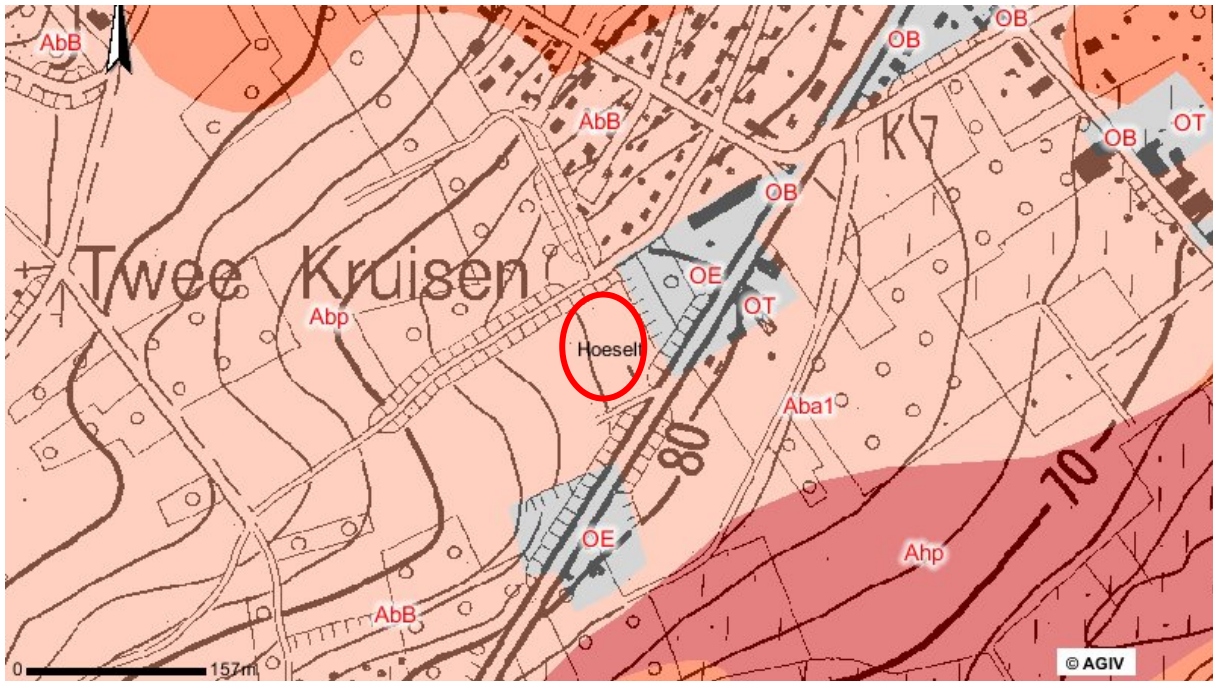

Fig. 1.9: Overzicht van het bodemlandschap met aanduiding van het onderzoeksgebied¹¹.

1.4 Archeologische voorkennis

Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (fig. 1.10) zijn in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied enkele gekende archeologische vindplaatsen geregistreerd. Zo werden verschillende Romeinse vindplaatsen in de CAI opgenomen:

CAI 700537: Bij het uitgraven van een kelder werden een bronzen balsarium in de vorm van een schoen en 5 speelschijfjes gevonden.

CAI 700550: Op deze locatie werd een melding gedaan van Romeins aardewerk en bouwmetaal.

CAI 700818: Op deze locatie werd een melding gedaan van Romeins aardewerk en een Romeinse munt.

CAI 152527: Op deze locatie werd een melding gedaan van Romeins bouwmetaal.

CAI 152273: Op deze locatie werd een melding gedaan van Romeinse munten.

CAI 159757: Bij metaaldetectie werden verschillende voorwerpen gevonden, waaronder Romeinse munten.

In de buurt werden ook enkele losse vondsten uit andere periodes gevonden:

CAI 790014: In deze zone werd een bronzen bijltje uit de late bronstijd gevonden.

CAI 52765: Bij metaaldetectie werden hier verschillende voorwerpen uit de nieuwe tijd gevonden.

¹¹ www.agiv.be

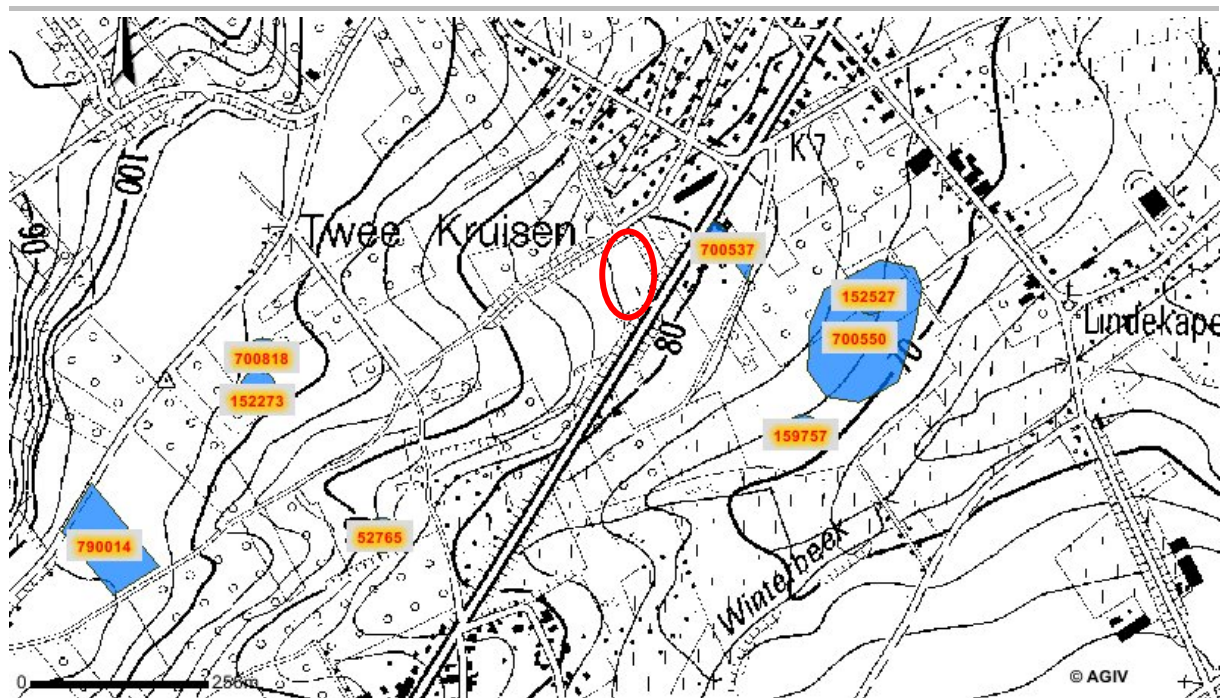

Fig. 1.10: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied¹².

Op de 18de-eeuwse Ferrariskaart(1771-1778) is het projectgebied moeilijk precies te lokaliseren. In elk geval lag het binnen een zone die als akker weergegeven wordt (fig. 1.11).

Op de Atlas der Buurtwegen (fig. 1.12) is het projectgebied niet bebouwd.

¹² www.agiv.be

Fig. 1.11: Uittreksel uit de Ferrariskaart met situering van het projectgebied¹³.

¹³ www.kbr.be

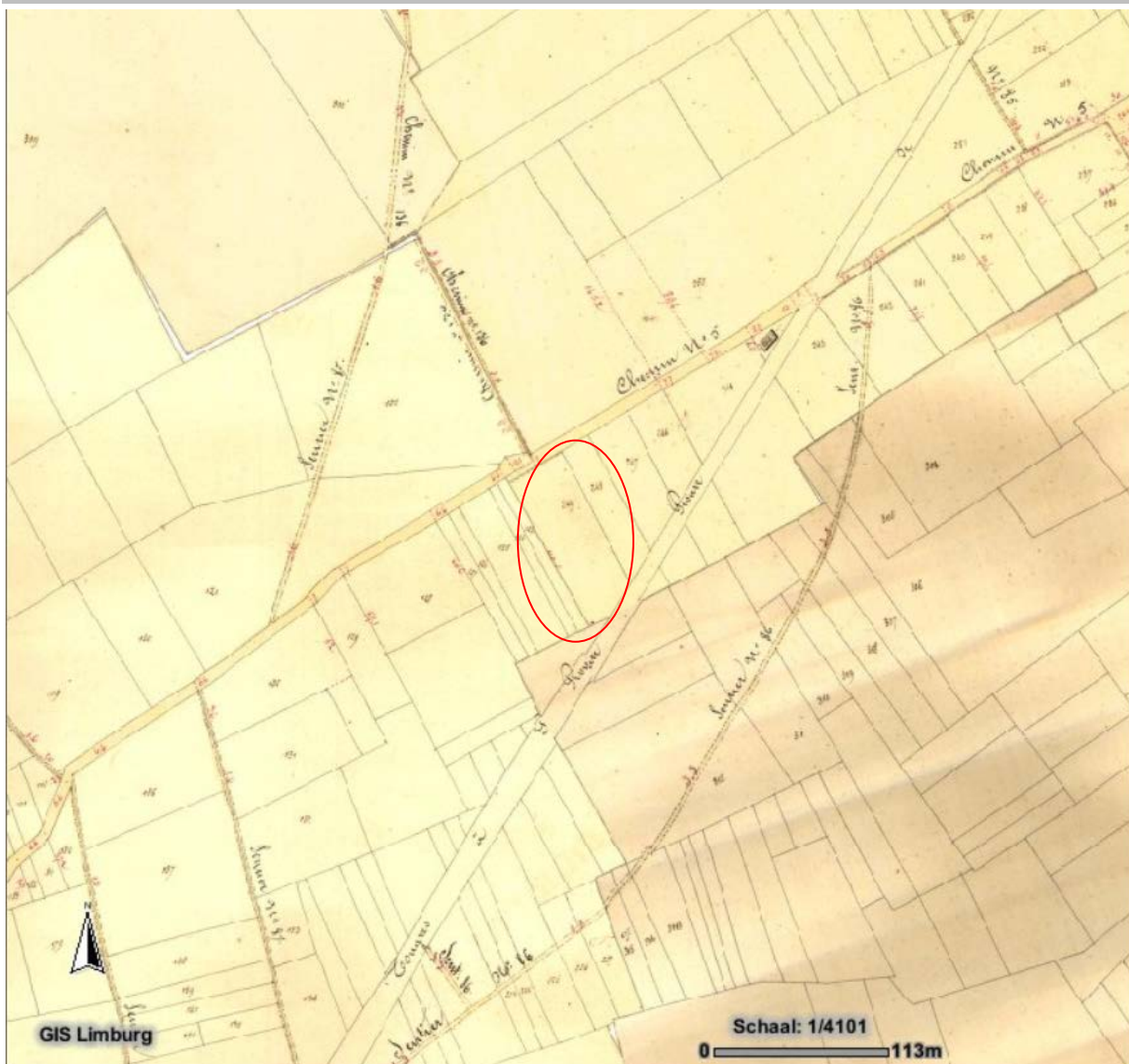

Fig. 1.12: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen met situering van het projectgebied¹⁴.

1.5 Onderzoeksopdracht

Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

¹⁴ <http://www.limburg.be/atlasvandebeurtwegen>

Hoofdstuk 2 Werkwijze en opgravingsstrategie

Conform de opgelegde voorschriften werden dubbele sleuven aangelegd met een graafmachine op rupsbanden met een platte graafbak (fig. 2.1). In totaal werden 3 dubbele proefsleuven aangelegd op het terrein van ca. 0,6 ha. Er werd geopteerd om de sleuven in noordwest-zuidoostrichting te graven, in de lengte van het te onderzoeken projectgebied.

Fig. 2.1: Aanleg van het vlak.

Alle sleuven werden digitaal topografisch ingemeten, evenals het maaiveld en de locatie van de profielen.

Met de metaaldetector werden op het maaiveld enkele recente munten en een koperen bikkel gedetecteerd.

Hoofdstuk 3 Resultaten van het sporenbestand

3.1 Stratigrafie en profielen

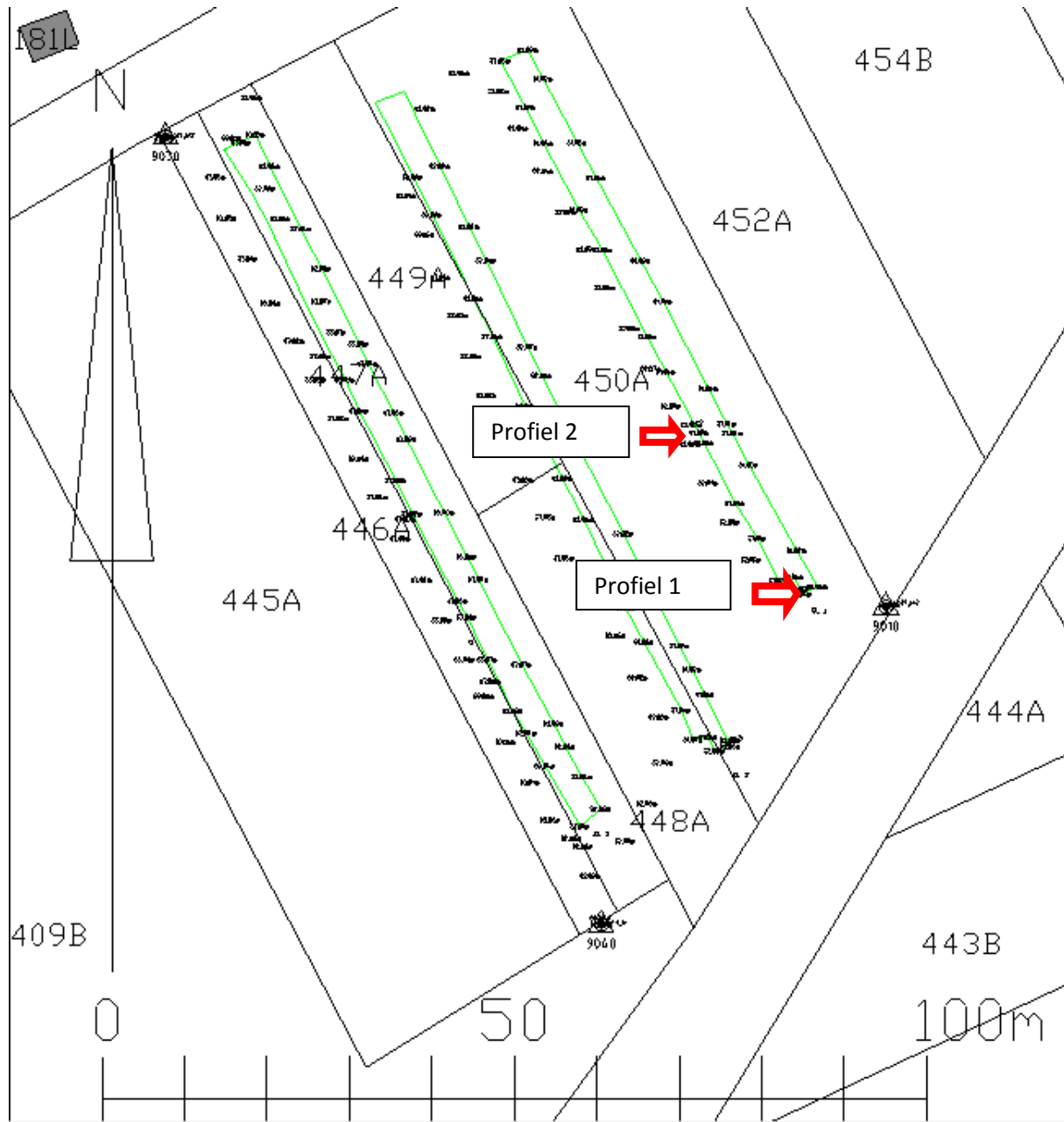

Fig. 3.1: Situering van de referentieprofielen

Fig. 3.2: Referentieprofiel 1 in sleuf 1.

Fig. 3.2: Referentieprofiel 2 in sleuf 1.

Er werden drie referentieprofielen geregistreerd (bijlage 3). Eén in de zuidoosthoek van het terrein, op het laagste punt (profiel 1) (fig. 3.1), één in het midden van het terrein, op een verhevenheid in het landschap (profiel 2) (fig. 3.2) en één wat hogerop op het terrein (profiel 3) (fig. 3.3).

In het profiel op de verhevenheid (profiel 2) werd de vermoedelijke C-horizont op ca. 1 m onder het maaiveld aangetroffen. De aanwezigheid van kalk in deze lichtgele zandleem doet vermoeden dat er erosie heeft plaatsgevonden. Op deze horizont bevond zich vermoedelijk colluvium.

In het lager gelegen profiel (profiel 1) leek de C-horizont op de aangelegde diepte (1,60 m onder het maaiveld) nog niet te zijn aangetroffen.

Vermoedelijk is zeker de zone van referentieprofiel 2 onderhevig geweest aan erosie, waardoor mogelijk een deel van het archeologisch bodempakket wegspoelde. Op de lageregelegen zones lijkt zich een pakket colluvium te bevinden. In dit colluvium werden enkel 4 kleine scherven gevonden, twee scherven in steengoed (2013-526-01 en 2013-526-02) en twee in Maaslands (2013-526-03 en 2013-526-04). Aan de hand van deze kleine en schaarse scherven kan de ouderdom van het pakket colluvium echter niet vastgesteld kan worden.

In het derde profiel lijkt onder de ploeglaag wel een Bt-horizont (laag 2) aanwezig te zijn, met voornamelijk onderaan een concentratie lichtgele lensjes zandleem.

3.2 Bespreking van de sporen

In geen van de drie aangelegde proefsleuven werden archeologisch relevante sporen aangetroffen.

Fig. 3.3: Referentieprofiel 3 in sleuf 2.

Hoofdstuk 4 Besluit

Conform art. 4 § 2 van het Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003), 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006), 27 maart 2009 (B.S. 15.5.2009) en 18 november 2011 (B.S. 13.12.2011) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Daarom werd een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek gevraagd om de archeologische potentie van het terrein in te schatten. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

Tijdens het onderzoek werd vastgesteld dat er geen archeologisch relevante sporen aangetroffen werden in de drie aangelegde dubbele proefsleuven.

Daarom lijkt een verder archeologisch onderzoek niet verantwoord. Het officieel vrijgeven van het terrein gebeurt door Onroerend Erfgoed.

Ondanks het vrijgeven van het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

-het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 18 november 2011 (BS 08.06.1999, 24.03.2003, 07.06.2006, 15.5.2009 en 13.12.2011)

-en het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, 23 juni 2006, 9 mei 2008, 4 december 2009, 1 april 2011 en 10 juni 2011

van toepassing, meer bepaald voor de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Bibliografie

Buffel P., S. Claes en F. Gullentops 2001: Kaartblad 26- Rekem. Toelichting bij de geologische Kaart van België, Brussel.

Bogemans F. 2005: Legende overzichtskaart Quartairgeologie Vlaanderen, Brussel

Bijlagen

Bijlage 1 Vondsteninventaris

Inventarisnummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard	Aantal
2013-526-01	/	1		Ce	1
2013-526-02	/	1		Ce	1
2013-526-03	/	1		Ce	1
2013-526-04	/	1		Ce	1

Bijlage 2 Fotoinventaris

Fotonummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard
2013-526-01		1	1	Profiel
2013-526-02		1	1	Profiel
2013-526-03		1	1	Profiel
2013-526-04		1	1	Profiel
2013-526-05		1	1	Profiel
2013-526-06		1	1	Overzicht
2013-526-07		1	1	Overzicht
2013-526-08		1	1	Overzicht
2013-526-09		1	1	Overzicht
2013-526-10		1	1	Overzicht
2013-526-11		1	1	Overzicht
2013-526-12		1	1	Overzicht
2013-526-13		1	1	Overzicht
2013-526-14		1	1	Overzicht
2013-526-15		1	1	Profiel
2013-526-16		1	1	Profiel
2013-526-17		1	1	Profiel
2013-526-18		1	1	Profiel
2013-526-19		1	1	Profiel
2013-526-20		1	1	Profiel
2013-526-21		1	1	Overzicht
2013-526-22		1	1	Overzicht
2013-526-23		1	1	Overzicht
2013-526-24		1	1	Overzicht
2013-526-25		1	1	Overzicht
2013-526-26		1	1	Overzicht

Fotonummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard
2013-526-27		1	1	Overzicht
2013-526-28		1	1	Overzicht
2013-526-29		1	1	Overzicht
2013-526-30		2	1	Profiel
2013-526-31		2	1	Profiel
2013-526-32		2	1	Profiel
2013-526-33		2	1	Profiel
2013-526-34		2	1	Profiel
2013-526-35		2	1	Profiel
2013-526-36		2	1	Overzicht
2013-526-37		2	1	Overzicht
2013-526-38		2	1	Overzicht
2013-526-39		2	1	Overzicht
2013-526-40		2	1	Overzicht
2013-526-41		2	1	Overzicht
2013-526-42		2	1	Overzicht
2013-526-43		2	1	Overzicht
2013-526-44		2	1	Overzicht
2013-526-45		2	1	Overzicht
2013-526-46		2	1	Overzicht
2013-526-47		3	1	Overzicht
2013-526-48		3	1	Overzicht
2013-526-49		3	1	Overzicht
2013-526-50		3	1	Overzicht
2013-526-51		3	1	Overzicht
2013-526-52		3	1	Overzicht

Bijlage 3 Profielbeschrijving

A. Profiel 1 (Referentieprofiel 1)

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver:	Vanessa Vander Ginst, Studiebureau Archeologie.
2. Soort onderzoek:	Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats:	Hoeselt
4. Hoogteligging:	81.91 TAW.
5. Coördinaten:	228393.14; 170628.10; 81.91
6. Datum:	maandag 16/12/2013
7. Tijdstip:	11 u.
8. Landgebruik en vegetatie:	akker
9. Weersomstandigheden:	6°C
10. Oriëntatie:	ZO-NW
11. Bodemeenheid:	Aba1

2. Profielbeschrijving

H1:Ap, GrBr, ZLe

H2:LBrDGI, (Z)Le, zacht

H3:LBrLGI, (Z)Le harder dan H2, BKSP

H4:LGIWt, Le

H5: LiBrDGI homogeen, Le, zacht

G(rond)W(ater)T(afel): Niet bereikt.

B. Profiel 2 (Referentieprofiel 2)

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver:	Vanessa Vander Ginst, Studiebureau Archeologie
2. Soort onderzoek:	Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats:	Hoeselt
4. Hoogteligging:	82.42 TAW.
5. Coördinaten:	228380.08; 170648.06; 82.42
6. Datum:	maandag 16/12/2013
7. Tijdstip:	12 u.
8. Landgebruik en vegetatie:	akker
9. Weersomstandigheden:	6°C
10. Oriëntatie:	ZO-NW
11. Bodemeenheid:	Aba1

2. Profielbeschrijving

H1: Ap, BrGr, ZLe, KM, HK

H2: DGILBr, (Z)Le, redelijk zacht

H3: LGIWt, ZLe, Redelijk zacht; kalk

G(rond)W(ater)T(afel): Niet bereikt.

C. Profiel 3 (Referentieprofiel 3)

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver:	Vanessa Vander Ginst, Studiebureau Archeologie
2. Soort onderzoek:	Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats:	Hoeselt
4. Hoogteligging:	82.22 TAW.
5. Coördinaten:	228384.78; 170609.82; 82.22
6. Datum:	maandag 16/12/2013
7. Tijdstip:	13 u.
8. Landgebruik en vegetatie:	akker
9. Weersomstandigheden:	6°C
10. Oriëntatie:	NW-ZO
11. Bodemeenheid:	Aba1

2. Profielbeschrijving

H1: Ap, Gr, ZLe, redelijk hard

H2: LBrGL, (Z)Le, redelijk zacht, vlekkerig met lensjes, BKSP

H3: LBrDGL, ZLe, Redelijk zacht; homogener

G(rond)W(ater)T(afel): Niet bereikt.

